

РЕЦЕНЗИЯ

от **проф. д-р Юлиан Стоянов Куюмджиев**

за материалите, представени за участие в обявения от

Софийския университет „Св. Климент Охридски“

(Държавен вестник бр. 67 от 28.07.2020 г.)

конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“

в професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по музика“

(„История на музиката“, „История на българската музика“)

с единствен кандидат

гл. ас. д-р Боряна Златкова Мангова

Данни за кандидата

Боряна Мангова е завършила БДК (днес НМА „Проф. Панчо Владигеров“) със специалност „Музикознание“ през 1989 г. От 1993 до 2015 г. е преподавател по „История на музиката“ и „Музикална литература“ в НМУ „Любомир Пипков“ в София. През 2004 г. защитава дисертация на тема „Българската авторска патриотична песен от Освобождението до средата на 40-те години на ХХ век“ и получава научната и образователна степен „Доктор“. От 2015 г. е главен асистент в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, катедра „Музика“ във Факултета по начална и предучилищна педагогика, сега Факултет по науки за образованието и изкуствата. Развива и дейност като музикален критик, има публикувани статии в списанията „Музикални хоризонти“ и „Артпанорама“ и във вестниците „Култура“ и „Музика Viva“. Участвала е

в научни конференции, организирани от НМА „Проф. Панчо Владигеров“, Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Съюза на българските композитори, има научни публикации в специализирани периодични издания и сборници.

Оценка на представените за участие в конкурса материали

За участие в конкурса гл. ас. д-р Боряна Мангова е представила монографията „Музиката през Средновековието (литургична и светска музика в средновековна Европа)“ (София: СБМТД – Музикални хоризонти, 2020, ISBN 978-619-91025-1-0, 248 с.), 2 студии и 17 статии, публикувани в списания „Българско музикознание“, „Музикални хоризонти“, „Визуални изкуства и музика“, в периодичните издания на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – „Алманах“, „Академични пролетни четения“ и „Интегрална музикална теория“, в специализирани сборници от научни конференции и електронни издания. Приложената справка показва, че представените от гл. ас. д-р Боряна Мангова материали отговарят на изискванията на ЗРАСРБ.

Основно място в представените материали заема монографията „Музиката през Средновековието (литургична и светска музика в средновековна Европа)“. Както подчертава в увода авторката, тя е замислена като учебно пособие във връзка с „необходимостта от материали за обучението на студенти по „История на музиката“ и „Източноправославна музика“ в катедра „Музика“ на СУ „Св. Климент Охридски“ (с. 7), но резултатите в изданието надхвърлят това равнище. Авторката посочва като предмет на изследването „културните взаимодействия между Изтока и Запада в средновековна Европа – религиозни и светски, в които музиката заема една от водещите позиции“

(с. 8). Ето защо тя търси „техните общи корени, по същността си християнски явления, сходствата и различията, еволюирали в процеса на поетапно обособяващи се общности”, „проследява лаконично и в паралел развитието на средновековната източна и западна европейска музика в качеството ѝ на органична съставка от духовния и светския живот, от научната мисъл и изкуството на епохата” (с. 8).

Монографията на гл. ас. д-р Боряна Мангова стъпва върху значително количество научни изследвания на авторитетни автори в областта на медиевистиката – както западната, така и източната (всички източници коректно са включени след съответните части на книгата – увод, четири глави и заключение). Сред тях ще посоча имената на чуждестранните автори Жак льо Гоф, Ервин Панофски, Умберто Еко, Ричард Тарускин, Арон Гуревич, Михаил Бахтин, Виктор Бичков, Михаил Сапонов, Константин Флорос, Димитри Оболенски и на българските Димитър Ангелов, Георги Бакалов, Иван Богданов, Калин Янакиев, Георги Каприев, Цочо Бояджиев, Симеон Хаджикосев, Донка Петканова, Елена Тончева, Светлана Куюмджиева, дякон Иван Иванов, Клара Мечкова. Стремещът на авторката е да даде широка панорама на възгледите за Средновековието, като съпоставя различни позиции и умее да извлича основните акценти в различни научни тези. По този начин знанието за Средновековието е представено като динамична сплав от множество гледни точки, които тя успява да обедини в единна структура, представяйки актуална картина на научното мислене за тази епоха. В тази панорама на авторски тези д-р Боряна Мангова аргументира и своята позиция спрямо едни или други възгледи в рамките на аналитичния поглед към съответните изследвания. Този широк поглед към актуалната литература за Средновековието и умението на авторката да интерпретира различните източници е несъмнен принос на монографията.

В първата глава авторката въвежда в проблематиката на Средновековието, като прави обзор на възникването и развитието на християнството, на средновековната философия и изкуство на Изток и на Запад. Втора и трета глава са посветени на литургичната музика на Запад и на Изток, съответно до 11. век (втора глава) и от 12. до 14. век (трета глава). В първия раздел на втора глава д-р Боряна Мангова проследява музиката на ранното християнско богослужение и представя общите черти в началото на формиране на християнската богослужебна музика, а вторият и третия раздел на същата глава насочват към спецификата на формиращите се различия в традициите на Изток и на Запад – „Музиката на православното богослужение” и „Музиката на западното християнско богослужение”. И тук ще отбележа още един несъмнен принос на нейната книга. Докато в публикуваните у нас през последните години и използвани като учебни пособия чуждестранни издания – „История на музиката” от френски авторски колектив начело с Мари-Клер Белтрандо-Патие (1. част 1997, 2. част 1999) и „Атлас Музика” от немския музиколог Улрих Михелс (в 2 тома, 2000) средновековният Изток е или напълно игнориран (във френското издание) или представен съвсем лаконично (в немското), в книгата си д-р Мангова си поставя за цел да очертае паралелното развитие на тези две традиции в европейската музика на Средновековието и да изведе синхронно техните специфики. В този план в третата глава тя прави и съпоставка между музиката на *Ars nova* на Запад и източноправославното *Ars nova*, като представя накратко дейността на св. Йоан Кукузел, отново опирайки се на съвременни медиевистични изследвания. Четвъртата глава поставя акцента върху светската музика на Средновековието, както и на мястото на танца в нея, в самостоятелен раздел са разгледани музикалните инструменти в тази епоха, тяхната специфика и употреба.

Приложените нотни примери с коректно посочени източници и систематизираните като приложение термини и понятия, използвани в книгата, са ценни и полезни и извеждат отново към основната цел на авторката да създаде учебно пособие. Заедно с това монографията „Музиката през Средновековието (литургична и светска музика в средновековна Европа)” предлага многостранен поглед към тази епоха и дава възможност за осмислянето ѝ, ако използвам цитираната от д-р Мангова в увода мисъл на философа Сергей Стефанов, извън „учебникарската рамка” като „реално идентифицируем времеви отрязък”.

Сред останалите публикации, представени за участие в конкурса, ще акцентирам върху три групи от тях, без да подценявам останалите. Едната група включва изследвания върху малко познати произведения от българската музика („Първите български детски оперети от Панайот Пипков – опит за съвременен поглед”, „Приносът на Мишо Тодоров в развитието на българската оперета за деца и юноши” и „Мишо Тодоров – пианистът”). В трите текста д-р Боряна Мангова обръща поглед върху рядко изпълнявани днес клавирни пиеси и детски оперети, търси съвременна оценка за тяхната стойност и аргументира необходимостта от тяхното присъствие както в концертната и музикалносценичната практика, така и в педагогическия процес.

На оперното творчество на Парашкев Хаджиев е посветена втората група публикации („Основни ладово-хармонични средства в оперното творчество на Парашкев Хаджиев и техните музикалнодраматургични функции”, „Музикалнодраматургични аспекти в оперите на Парашкев Хаджиев „Албена” и „Майстори“ и „Наблюдения върху някои музикалнодраматургични модели в оперите на Парашкев Хаджиев”), в които д-р Боряна Мангова анализира различни аспекти от стила на композитора и извежда ценни наблюдения и изводи.

Третата група публикации е свързана с интереса на д-р Боряна Мангова към Дмитрий Шостакович („Преосмисленият“ Шостакович в музикалните изследвания от 80-те години на ХХ в. до днес”, „The Shostakovich Wars”: изследователската мисъл за Шостакович от края на ХХ и началото на ХХІ век” и „Прокофиев и Шостакович – взаимоотношенията между двама гении в епохата на социализма”). В тях тя интерпретира аспекти на неговото творчество в светлината на съвременни изследвания за композитора.

Заключение

Цялостната дейност на гл. ас. д-р Боряна Мангова очертава нейното активно присъствие като изследовател и несъмнено допринася за развитието на катедра „Музика“ във Факултета по науки за образованието и изкуствата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Въз основа на представените материали, които имат приносен характер и отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, както и на моите лични впечатления предлагам на членовете на научното жури на конкурса да изберат гл. ас. д-р Боряна Златкова Мангова на академичната длъжност „Доцент“ в професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по музика” („История на музиката”, „История на българската музика”).

30 октомври 2020 г.

Проф. д-р Юлиан Куюмджиев

REVIEW

By Prof. Yulian Stoyanov Kouyumdzhev, PhD

**for the materials submitted for participation in the announced by
Sofia University "St. Kliment Ohridski "**

(State Gazette, issue № 67 from 28/07/2020)

competition for academic position „Associate Professor“

Professional field 1.3. Pedagogy of training in ...

(History of music, History of Bulgarian music) -

**with sole candidate: Asst. Prof. BORYANA ZLATKOVA MANGOVA,
PhD**

Data about the candidate

Boryana Mangova graduated from BDK (now NMA „Prof. Pancho Vladigerov“) with a degree in Musicology in 1989. From 1993 to 2015 she was a lecturer in „History of Music“ and „Musical Literature“ at NMU „Lyubomir Pipkov“ in Sofia. In 2004 she defended a dissertation on the topic „Bulgarian author's patriotic song from the Liberation to the mid-40s of the twentieth century“ and received the scientific and educational degree „Doctor“. Since 2015 she has been Assistant Professor at Sofia University „St. Kliment Ohridski“, Department of Music at the Faculty of Primary and Preschool Education, now the Faculty of Educational Studies and Arts. She is also active as a music critic, has published articles in the magazines „Musical Horizons“ and „Artpanorama“ and in the newspapers „Culture“ and „Musica Viva“. She has participated in scientific conferences organized by the NMA „Prof. Pancho

Vladigerov“, Sofia University „St. Kliment Ohridski“ the Union of Bulgarian Composers, has scientific publications in specialized periodicals and collections.

Evaluation of the materials submitted for participation in the competition

For participation in the competition Asst Prof. Boryana Mangova, PhD presented the monograph „Music in the Middle Ages (liturgical and secular music in medieval Europe)“ (Sofia: SBMTD - Musical Horizons, 2020, ISBN 978-619-91025-1-0, 248 p.), 2 studios and 17 articles, published in the journals „Bulgarian Musicology“, „Musical Horizons“, „Visual Arts and Music“, in the periodicals of NMA „Prof. Pancho Vladigerov“ – Almanac“, „Academic Spring Readings“ and „Integral Music Theory“, in specialized collections of scientific conferences and electronic editions. The attached reference shows that the ones presented by Asst. Prof. Boryana Mangova, PhD, materials meet the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria.

The main place in the presented materials is occupied by the monograph „Music in the Middle Ages (liturgical and secular music in medieval Europe)“. As the author emphasizes in the introduction, it is designed as a textbook in connection with the need for materials for the training of students in „History of Music“ and „Eastern Orthodox Music“ in the Department of Music at Sofia University „St. Kliment Ohridski“ (p. 7), but the results in the publication exceed this level. The author points out as the subject of the study „cultural interactions between East and West in medieval Europe – religious and secular, in which music occupies one of the leading positions“ (p. 8). That is why she seeks „their common roots, essentially Christian phenomena, the similarities and differences that evolved in the process of gradually differentiating communities“, „follows succinctly and in parallel the development of medieval

Eastern and Western European music in its quality as an organic component of the spiritual and secular life, of the scientific thought and art of the epoch“ (p. 8).

The monograph of Asst. Prof. Boryana Mangova, PhD is based on a significant amount of research by authoritative authors in the field of medieval studies – both Western and Eastern (all sources are correctly included after the relevant parts of the book – introduction, four chapters and conclusion). Among them I will mention the names of foreign authors Jacques Le Goff, Erwin Panofsky, Umberto Eco, Richard Taruskin, Aron Gurevich, Mikhail Bakhtin, Viktor Bichkov, Mikhail Saponov, Konstantin Floros, Dimitri Obolenski and the Bulgarian Dimitar Angelov, Ivan Bogdanov, Georgi Bakalov, Kalin Yanakiev, Georgi Kapriev, Tsocho Boyadzhiev, Simeon Hadjikosev, Donka Petkanova, Elena Toncheva, Svetlana Kuyumdzhieva, deacon Ivan Ivanov, Klara Mechkova. The author's aim is to give a broad panorama of views on the Middle Ages, comparing different positions and being able to extract the main accents in different scientific theses. In this way, the knowledge of the Middle Ages is presented as a dynamic fusion of many points of view, which it manages to unite in a single structure, presenting an up-to-date picture of scientific thinking for this era. In this panorama of author's theses, Dr. Boryana Mangova argues her position in relation to one or another view within the analytical view of the relevant research. This broad view of the current literature on the Middle Ages and the author's ability to interpret various sources is an undoubted contribution of the monograph.

In the first chapter the author introduces the problems of the Middle Ages, reviewing the emergence and development of Christianity, medieval philosophy and art in the East and West. The second and third chapters are devoted to the liturgical music of the West and the East, respectively to the 11th century (second chapter) and from the 12th to the 14th century (third chapter). In the first section of the second chapter Dr. Boryana Mangova traces the music of

early Christian worship and presents the common features at the beginning of the formation of Christian worship music, and the second and third sections of the same chapter point to the specifics of emerging differences in Eastern traditions and in the West – „The Music of Orthodox Worship“ and „The Music of Western Christian Worship“. And here I will note another undoubted contribution of her book. While in the foreign editions published in our country in recent years and used as textbooks – „History of Music“ by a French team led by Marie-Claire Beltrando-Patier (1st part 1997, 2nd part 1999) and Atlas „Music“ by the German musicologist Ulrich Michels (in 2 volumes, 2000) the medieval East is either completely ignored (in the French edition) or presented quite succinctly (in German), In her book, Dr. Mangova aims to outline the parallel development of these two traditions in the European music of the Middle Ages and to bring out their specifics synchronously. In this regard, in the third chapter, she makes a comparison between the music of Ars Nova in the West and the Eastern Orthodox Ars Nova, briefly presenting the work of St. John Kukuzel, again relying on contemporary medieval studies. The fourth chapter emphasizes the secular music of The Middle Ages, as well as the place of dance in it, in a separate section are considered the musical instruments in this era, their specifics and uses.

The enclosed musical examples with correctly indicated sources and the terms and concepts used in the book, systematized as an appendix, are valuable and useful and lead again to the main goal of the author to create a textbook. Along with this, the monograph „Music in the Middle Ages (liturgical and secular music in medieval Europe)“ offers a multifaceted view of this era and provides an opportunity to make sense of it, if I use the thought quoted by Dr. Mangova in the introduction of the philosopher Sergei Stefanov, outside the „textbook framework“ as a „realistically identifiable period of time.“

Among the other publications submitted for participation in the competition, I will focus on three groups of them, without underestimating the

others. One group includes research on little-known works from Bulgarian music („The first Bulgarian children’s operettas by Panayot Pipkov – an attempt at a contemporary interpretation“, „Misho Todorov's contribution to the development of Bulgarian operetta for children and adolescents“ and „Misho Todorov – the pianist“). In the three texts Dr. Boryana Mangova looks at rarely performed today piano pieces and children's operettas, seeks a modern assessment of their value and argues the need for their presence in concert and music practice and in the pedagogical process.

The second town is dedicated to the opera of Parashkev Hadjiev („Basic Modal and Harmonic Features in Parashkev Hadzhiev’s Operatic Works, and Their Functions in his Musical Dramaturgy“, „Aspects of Musical Dramaturgy in Parashkev Hadzhiev’s Operatic Works „Albena“ and „Masters“, „Observations over some musical and dramatic models in Parashkev Hadzhiev’s Operatic Works“, in which Dr. Boryana Mangova analyzes various aspects of the composer's style and draws valuable observations and conclusions.

The third group of publications is related to the interest of Dr. Boryana Mangova in Dmitry Shostakovich („The „Rethought“ Shostakovich, in the Musical Research from the 80s of the 20th Century, Until the Present“, „The Shostakovich Wars“: From a Research Thought about Shostakovich from the Late 20th and Early 21st Century“ and „Prokofiev and Schostakovich – the relationship between two geniuses in the era of socialism“). In them she interprets aspects of his work in the light of contemporary research on the composer.

Conclusion

The overall activity of Asst. Prof. Boryana Mangova, PhD, outlines her active presence as a researcher and undoubtedly contributes to the development of the Department of Music at the Faculty of Science, Education and Arts of Sofia University „St. Kliment Ohridski“.

On the basis of the presented materials, which have a contributing character and meet the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB), as well as my personal impressions, I propose to the members of the scientific jury of the competition to choose Ch. Assistant Professor Dr. Boryana Zlatkova Mangova for the academic position of „Associate Professor“ in the professional field 1.3. „Pedagogy of music education“ („History of music“, „History of Bulgarian music“).

30.10.2020

Prof. Yulian Stoyanov Kouyumdzhev, PhD